

Tartalmi kivonat

Hertendi Ervin
YT4MI5



Magyar Agrár- és Élettudományi Egylet
Georgikon Campus
Kertészettudományi intézet
Gyógy- és fűszernövény felsőoktatási szakképzés

**Egy kevésbé ismert gyógynövény, a *Maclura pomifera* hazai
állományai és felhasználási lehetőségei**

Belső konzulens: Dr. Bódis Judit Zsuzsanna
Egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Vadgazdálkodási és
Természetvédelmi Intézet /
Természetvédelmi Biológiai
Tanszék

Készítette: Hertendi Ervin

Készthely

2024

Egy kevésbé ismert gyógynövény, a *Maclura pomifera* hazai állományai és felhasználási lehetőségei

Hertendi Ervin

Gyógy- és Fűszernövények FOSZK

Gyógy és Aromanövények Tanszék

Belső témavezető: Dr. Bódis Judit Zsuzsanna egyetemi docens

Természetvédelmi Biológiai Tanszék

Dolgozatom témája egy adventív, nem őshonos növényünk, az oszázsnarancs (*Maclura pomifera*). Itthon egyébként is kevésbé ismert, de gyógynövényként egyáltalán nem volt ismert ezért részletesen ismertetem a növényt szakirodalmi adatok alapján. Bemutatom az eredeti származási helyéről származó népgyógyászati- és egyéb külföldi fitoterápiás tapasztalatokat. Az utóbbi évtizedek nemzetközi fitofarmakológiai kutatások eredményeinek felhasználásával bemutatom az oszázsnarancs gazdag hatóanyagtartalmát és az ebben rejlő lehetőségeket.

Fontosnak tartottam bemutatni a hazai ismertségét, személyes tapasztalatokon túl, egy kérdőívem adataival is alátámasztva. A hazai állományokról hiányoznak a részletes adatok, valamint ezen állományok jelenlegi kondíciójáról sincsenek adatok, ezért öt településünkön található oszázsnarancs fasort személyesen kerestem fel, hogy ezáltal tudjak részletesebb, hiteles képet mutatni.

Gyógynövényként az alábbi három fő felhasználási módja van. Az egyik a hatóanyagainak gyógyszeripari felhasználása, tumorelles, fájdalomcsillapító, gyulladáscsökkentő, Alzheimer-kór gátló hatásait kiaknázva. A kozmetikai felhasználása is ígéretes öregedésgátló, UV-elleni védő hatásai miatt. Fitoterápiás felhasználásakor főleg az ízületi- és bőrproblémák kezelésében lehet hatásos. Háziszerként való használatához, két általam gyűjtött receptúrát is megismertetek.

A narancseperfákról megállapítottuk, hogy rendkívül szívósak, évtizedeken át gondozás nélkül tenyésznek, kártevő nem károsítja állományait. A narancseper faiparilag is felhasználható, ráadásul a világ elsőszámú íjfája, így beilleszthető a hagyományos hazai kézműves felhasználásban is. A hazai állományait érdemes lenne pontosabban, részletesebben felmérni, monitorozni. Különösen az alföldi és Északi-középhegység-béli állományait, melyekről kevés szakirodalmi adatunk van. Nem mellesleg kiváló tűzifa is mivel magas a fűtőértéke, ráadásul

nem vált özönnövénnyé, mint például az amúgy sokfelé telepített akác. A tárgyalt *Maclura pomifera* jelentősen visszaszorulóban van, mivel állományait nem gondozzák, a kivágott példányokat nem pótolják. Az ökológiai sokféleség fenntartásán túl nagy kár lenne veszni hagyni a benne rejlő különböző potenciálokat.

Fentiek miatt érdemes kísérleti erdészeti állományokat, esetleg ökológiai gazdaságok sövényeiként vagy gyógynövény kertek árnyadó fajaként telepíteni, mivel jelenlegi állományai általában, gyógynövényes szempontból szennyezett területeken találhatóak.